

SŁOWO WSTĘPNE

Prezentowany leksykon powinien być w założeniu jego autorów lekturą pomocniczą i uzupełniającą – nie może więc zastępować ani podręczników ze wstępu do prawoznawstwa, ani tym bardziej z teorii i filozofii prawa. Trudno go też traktować w kategoriach wyczerpującego kompendium wiedzy w zakresie ogólnej refleksji nad prawem. Chodziło nam przede wszystkim o krótką i syntetyczną prezentację najbardziej podstawowych, naszym zdaniem, pojęć funkcjonujących we współczesnej teorii i filozofii prawa. Przyjęty podtytuł leksykonu – „100 podstawowych pojęć” – tłumaczy, dlaczego określone hasła zostały omówione, a inne pominięte.

W leksykonie staramy się odróżniać refleksję teoretyczną od refleksji filozoficznej. Punktem wyjścia było tutaj przyjęcie *kantowskiego* podziału na rozum teoretyczny i rozum praktyczny. Ten pierwszy jest przede wszystkim domeną teorii prawa, która analizuje, systematyzuje i generalizuje prawo takim, jakie ono jest. Ten drugi natomiast jest przede wszystkim domeną filozofii prawa i spełnia funkcję krytyczną, odwołując się do prawa takiego, jakim ono być powinno z punktu widzenia pewnego założonego ideału. Pragniemy tym samym podkreślić, że prawo nie jest tylko elementem inżynierii społecznej, lecz także częścią szeroko pojętej humanistyki. W rezultacie, naszym zdaniem, dobry prawnik to nie tylko „sprawny rzemieślnik”, lecz także „wrażliwy humanista” zdolny do szerszej refleksji teoretycznej i filozoficznej.

Autorzy leksykonu wyszli z założenia, że tak pojęte teoretyczne i filozoficzne instrumentarium stanowi niezbędny element element prawniczej erudycji. W tym znaczeniu prezentowana pozycja jest przeznaczona przede wszystkim dla studentów prawa i administracji, ale nie możemy wykluczyć, że coś interesującego odnajdą w niej także z jednej strony studenci innych kierunków, z drugiej zaś doświadczeni prawnicy–praktycy. Przyjęty układ alfabetyczny powinien ułatwić korzystanie z leksykonu jako lektury uzupełniającej, natomiast przywołana po każdym z haseł literatura ma zachęcić do bardziej pogłębionych studiów.

Za cechę wyróżniającą niniejszy leksykon można do pewnego stopnia uznać skład autorów opracowujących poszczególne hasła. Wbrew tytułowi niniejszej pozycji nie są nimi wyłącznie teoretycy i filozofowie prawa – do współpracy zaprosiliśmy także przedstawicieli innych szeroko pojętych nauk prawnych: prawa europejskiego, prawa konstytucyjnego, prawa międzynarodowego, historii doktryn polityczno-prawnych, informatyki prawniczej. Pragniemy tym samym podkreślić szeroki wymiar teorii i filozofii prawa. Zakładamy jednocześnie, że każdy z prezentowanych tekstów, mimo formalnych odesłań do innych haseł, ma charakter samodzielny i odrębnego eseju, za którego treść każdy z autorów w ramach swojej *licentia poetica* sam ponosi odpowiedzialność.

Prof. dr hab. Jerzy Zajadło
Gdańsk, maj 2007